

Tisková zpráva

Veřejnost o očkování proti onemocnění COVID-19 - Naše společnost - speciál – duben 2021

- ⊙ Většina české veřejnosti (59 %) se plánuje naočkovat v rámci probíhajícího dobrovolného očkování hrazeného z veřejných zdrojů. Téměř dvě pětiny (38 %) plnoletých českých občanů uvedly, že se „rozhodně nechají“ očkovat a zhruba jedna pětina (21 %) uvedla, že se „spíše nechá“ očkovat. Přibližně sedmina (14 %) uvedla, že „spíše nenechá“, o málo více než desetina (12 %) uvedla, že se naočkovat „rozhodně nenechá“. Desetina (10 %) respondentů uvedla, že už je naočkována, což odpovídá situaci v době výzkumu. Jen minimum občanů (5 %) se k otázce nedokázalo vyjádřit a uvedlo, že neví.
- ⊙ Z občanů, kterých se budoucí očkování týká – tedy z těch, kteří ještě nejsou naočkováni a zároveň nevyloučili možnost, že se naočkovat nechají – si téměř sedm desetin (68 %) přeje vybrat konkrétní očkovací látku a jen 27 % občanům je jedno, jakou vakcínu dostanou.
- ⊙ Mezi těmi občany, kteří si přejí vybrat očkovací látku a uvedli konkrétní preferovanou vakcínu, dominantně převládá mRNA vakcína od společností Pfizer/BioNTech, kterou spontánně uvedlo 58 % z nich. Výrazně nižší preferenci mají vakcíny Johnson & Johnson (17 %) a Sputnik V (14 %).
- ⊙ Dotazování měli také možnost uvést, kterou vakcínu nechtějí. V tomto případě převládal Sputnik V (60 %), dále AstraZeneca (36 %) a jako třetí nejčastější respondenti uváděli látku od čínské společnosti Sinopharm (21 %).
- ⊙ Hodnocení průběhu očkování se oproti únoru mírně zlepšilo, přesto je veřejnost k očkování proti onemocnění COVID-19 stále velmi kritická. Dobře ho hodnotilo 15 % občanů, téměř tři desetiny (29 %) tak napůl, více než polovina (52 %) špatně a malý podíl (4 %) zvolil možnost „nevím“.

Zpracoval:

Martin Spurný

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.

Tel.: 210 310 583; e-mail: martin.spurny@soc.cas.cz

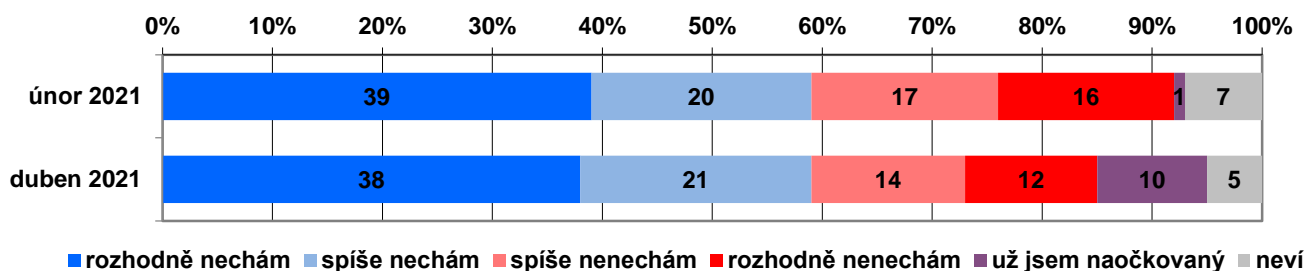

Centrum pro výzkum veřejného mínění se ve svém speciálním výzkumu realizovaném od konce března do poloviny dubna 2021 podrobněji zaměřilo na téma očkování proti onemocnění COVID-19. Speciální výzkum byl proveden v rámci projektu Naše společnost, za otázky a design šetření zodpovídá CVVM, data sbírala společnost Median.

Všechny respondenty jsme nejprve informovali, že v České republice byla schválena očkovací látka proti tomuto onemocnění a očkování je pro všechny občany ČR dobrovolné a zdarma. Následně jsme respondentům položili otázku, zda se oni osobně nechají proti onemocnění COVID-19 očkovat.¹ Výsledky včetně časového srovnání s výzkumem z února letošního roku, kdy byla položena stejná otázka, zachycuje graf 1.

¹ Znění otázky: „V České republice byla schválena očkovací látka proti onemocnění COVID-19 způsobené novým typem koronaviru SARS-CoV-2 a začalo očkování, které je pro všechny občany ČR dobrovolné a zdarma. Necháte se Vy osobně proti onemocnění COVID-19 očkovat?“ Možnosti odpovědí: rozhodně necháte, spíše necháte, spíše nenecháte, rozhodně nenecháte, už jste naočkováni, neví.

Graf 1: Necháte se očkovat proti onemocnění COVID-19? (v %)

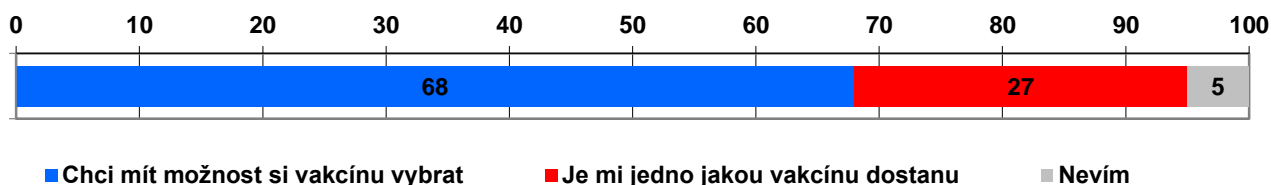
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál duben 2021, 26. 3. - 15. 4. 2021, 1025 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Ochotu nechat se naočkovat proti onemocnění COVID-19 vyjádřily v našem průzkumu přibližně tři pětiny (59 %) dotázaných občanů, přičemž 38 % uvedlo, že se „rozhodně nechá“ naočkovat a 21 % že se „spíše nechá“. Negativní postoj k vlastnímu očkování zaujala přibližně čtvrtina (26 %) oslovených, když 14 % se dle svých slov očkovat „spíše nenechá“ a 12 % „rozhodně nenechá“. 10 % dotázaných uvedlo, že již naočkováno je, a 5 % respondentů zatím neví, jak se rozhodne.

Relativně vyšší ochotu nechat se očkovat proti onemocnění COVID-19 vyjadřují lidé s alespoň středoškolským vzděláním s maturitou (mezi vysokoškoláky a středoškoláky s maturitou není v tomto ohledu významnější rozdíl). Nižší ochotu vyjadřují občané s nižším dosaženým vzděláním, z hlediska současné vzdělanostní struktury ČR se jedná především o lidi se středním vzděláním bez maturity či vyučené, u lidí se základním vzděláním tato tendence není tolik patrná, jelikož lidé se základním vzděláním jsou největším podílem ve věkové skupině starších 70 let (největší expanze středoškolského vzdělání začala až v šedesátých letech 20. století) a nejstarší občané projevují opačnou tendenci než ti s nižším vzděláním, a to vyšší ochotu k vlastnímu očkování. Podobný vztah jako je mezi vzděláním a ochotou k vlastnímu očkování, je také u socioekonomického statusu a postavení na trhu práce. Kdy lidé s vyšším socioekonomickým statusem (podnikatelé, vedoucí a odborní zaměstnanci) se chtějí častěji nechat očkovat oproti skupinám s nižším statusem (nekvalifikovaní i kvalifikovaní dělníci a řemeslníci). Z profesních skupin jsou nejčastěji očkováni odborní zaměstnanci (učitelé a zaměstnanci ve zdravotnictví) a ve službách (v sociálních službách, zdravotnictví, a mezi policejními složkami a složkami integrovaného záchranného systému).

Dále jsme položili těm, kteří ještě nejsou naočkovaní a ani očkování rozhodně neodmítají (N = 804), otázku, jestli si chtějí vakcínu vybrat, nebo je jim jedno, jakou vakcínu dostanou. Bezprostředně na to navazovaly dvě související otevřené otázky, kdy respondenti mohli spontánně uvést, jaké konkrétní vakcíny by si vybrali a jaké by odmítli. Výsledky zobrazuje graf 2, vybrané či odmítané vakcíny tabulky 1 a 2.

Graf 2: Chcete si vybrat vakcínu proti onemocnění COVID-19? (v %)²

Pozn: Na otázku na prvním řádku odpovídali jen ti, kteří nejsou naočkovaní a zároveň nevyloučili možnost, že se naočkovat nechají, celkové N=804.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál duben 2021, 26. 3. - 15. 4. 2021, 1025 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

² Znění otázky na prvním řádku grafu: „Pokud byste se rozhodl nechat se naočkovat proti onemocnění COVID-19, je Vám jedno, jakou vakcínu dostanete, nebo chcete mít možnost si vybrat?“ Možnosti odpovědí: Je mi jedno, jakou vakcínu dostanu, Chci mít možnost si vakcínu vybrat.

V grafu 2 vidíme, že mezi českými občany převažuje vůle vybrat si konkrétní očkovací látku. Téměř sedm desetin (68 %) z těch, které očkování potencionálně čeká, a neodmítají ho, by si ji chtělo vybrat. Jen o málo více než čtvrtině (27 %) občanů je jedno, jakou vakcínu dostane. Mezi těmi, kteří by si chtěli konkrétní látku vybrat je větší podíl (76 %), těch, kteří spontánně uvedli vakcínu, kterou nechtějí, než podíl (62 %) těch, kteří spontánně uvedli, kterou vakcínu chtějí. Preferované varianty ukazuje tabulka 1. Zdaleka nejlépe z toho u potencionálních zájemců o očkování vychází mRNA vakcína od společností Pfizer a BioNTech. Zhruba podobný podíl zájemců by odmítl ruskou vakcínu s virovým vektorem Sputnik V, která však není v ČR součástí veřejného dobrovolného očkování, viz tabulku 2. Z vakcín, které jsou součástí probíhajícího očkování v ČR, je pak AstraZeneca nejméně preferovaná, respektive nejvíce odmítaná.

Tabulka 1: Vakcína, kterou byste preferoval (v %)³

Očkovací látka	Podíl
Pfizer/BioNTech	58
Johnson & Johnson	17
Sputnik V	14
Moderna	12
AstraZeneca	7
Sinopharm	1
Jiná odpověď	6

Pozn: Respondenti odpovídali spontánně na otevřenou otázku a mohli uvést více než jednu preferovanou vakcínu. Součet procent je tedy vyšší než 100 a celkový počet respondentů je N=342.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál duben 2021, 26. 3. - 15. 4. 2021, 1025 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

Tabulka 2: Vakcína, kterou byste odmítl (v %)⁴

Očkovací látka	Podíl
Sputnik V	60
AstraZeneca	36
Sinopharm	21
Pfizer/BioNTech	3
Moderna	2
Johnson & Johnson	2
Jiná odpověď	6

Pozn: Respondenti odpovídali spontánně na otevřenou otázku a mohli uvést více než jednu vakcínu, kterou odmítají. Součet procent je tedy vyšší než 100 a celkový počet respondentů je N=418.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál duben 2021, 26. 3. - 15. 4. 2021, 1025 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

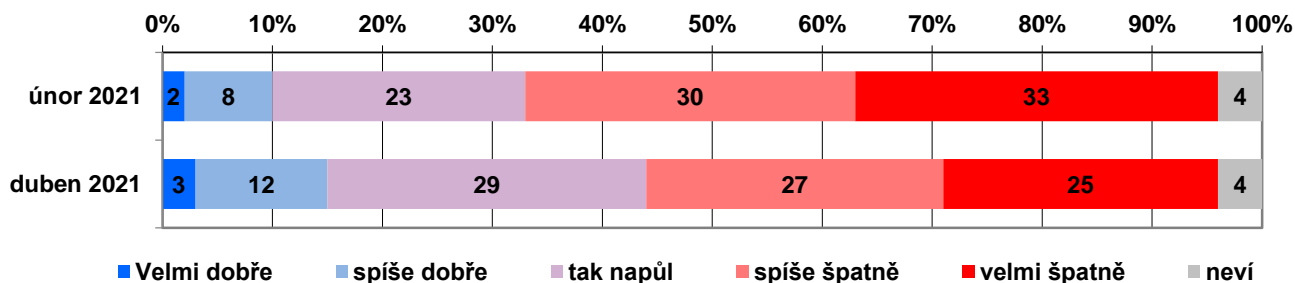
Podrobnějším pohledem se ukazuje, že ti, kterých se očkování v době dotazování nejvíce týkalo, tedy občané starší 70 let uváděli mnohem častěji, že je jim jedno, jakou vakcínu dostanou. U starších 70 let se takto vyjádřila přibližně polovina (51 %) z nich, ve věkové skupině 60 až 69 let jich bylo o deset procentních bodů méně (41 %) a u ještě mladší věkové skupiny 50 až 59 let jen necelá čtvrtina (23 %). U dalších věkových skupin se tento podíl již významněji nesnižoval, jen u nejmladší věkové skupiny byl vyšší podíl (9 %) odpovědí „nevím“.

³ Znění otevřené otázky na druhém řádku grafu: „Existuje nějaká vakcína proti onemocnění COVID-19, kterou byste preferoval? Pokud ano, jaká to je?“

⁴ Znění otevřené otázky na třetím řádku grafu: „Existuje nějaká vakcína proti onemocnění COVID-19, kterou byste odmítl? Pokud ano, která to je?“

Na závěr jsme všechny respondenty požádali o hodnocení dosavadního průběhu očkování proti onemocnění COVID-19, tedy jeho organizaci, rychlost, dostupnost potřebných informací apod.⁵ Výsledky zachycuje graf 3.

Graf 3: Hodnocení dosavadního průběhu očkování (v %)

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost – speciál – únor 2021, 2. 2. – 16. 2. 2021, 1035 respondentů starších 18 let, kombinace metod CAWI a CATI.

K dosavadnímu průběhu očkování je česká společnost poměrně kritická, když za dobrý ho označila jen přibližně sedmina (15 %) populace (podle 3 % je „velmi dobrý“ a podle 12 % „spíše dobrý“), podle necelých třech desetin (29 %) je to „tak napůl“, a o něco více než polovina (52 %) ho hodnotí negativně (podle 27 % je „spíše špatný“ a podle 25 % dokonce „velmi špatný“). Zbývající 4 % dotázaných nevěděla, jak průběh očkování zhodnotit, a zvolila možnost „nevím“.

V porovnání s výzkumem z února 2021 vidíme mírné zlepšení hodnocení průběhu, když se dobré hodnocení zvýšilo o 5 procentních bodů, neutrální se zvýšilo o 6 procentních bodů a špatné hodnocení se snížilo o 11 procentních bodů.

Kritičtěji se k dosavadnímu průběhu očkování staví lidé, kteří méně důvěřují vládě a ti, kteří považují ekonomickou situaci v ČR za špatnou. Vzhledem ke kontextu je však věcně zajímavější, že nejstarší věkové skupiny, které již v době dotazování měly zkušenost s procesem očkování, uváděly významně lepší hodnocení průběhu očkování. Ve skupině starších 80 let hodnotilo očkování dobře šest desetin (60 %) a ve skupině 70 až 79 let více než dvě pětiny (42 %). Přičemž v mladších skupinách dále hodnocení významně klesá, když už v o málo mladší skupině 60 až 69 let hodnotilo očkování dobře jen 17 %. Na základě takto výrazných rozdílů mezi staršími věkovými skupinami je vhodné upozornit, že senioři nejsou jedna homogenní skupina.

⁵ Znění otázky: „Jak byste celkově hodnotil dosavadní průběh očkování proti onemocnění COVID-19, tedy jeho organizaci, rychlost, dostupnost potřebných informací apod. Probíhá toto očkování podle Vás.“ Možnosti odpovědí: velmi dobře, spíše dobře, tak napůl, spíše špatně, velmi špatně, neví.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	<i>Naše společnost – speciál – duben 2021</i>
Realizátor:	<i>MEDIAN, s.r.o.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
Termín terénního šetření:	<i>26. 3. – 15. 4. 2021</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání, pracovní status, frekvence užívání internetu</i>
Vážení dat:	<i>pohlaví, věk, vzdělání, kraj velikost místa bydliště, ekonomické postavení a užívání internetu, věk x vzdělání, pohlaví x kraj, věk x kraj, vzdělání x kraj, velikost místa bydliště x kraj</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 18 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1025</i>
Metoda sběru dat:	<i>Kombinace dotazování CAWI a CATI</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Kód tiskové zprávy:	<i>OZ210510</i>
Otázky:	<i>OZ61, OZ33, OZ34, OZ35, KK32</i>
Zveřejněno dne:	<i>10. května 2021</i>
Zpracoval:	<i>Martin Spurný</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (zde je to obyvatelstvo České republiky starší 18 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce a u tohoto speciálního výzkumu také na ekonomické postavení a frekvenci užívání internetu. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velikých obcí atd.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 18 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
